

Raadsvoorstel

Datum vergadering : 24 september 2019
Registratienummer : 26235
Voorstelnummer :
Portefeuillehouder : Govert van Bezooijen
Bijlage(n) : -
Onderwerp : Benchmark afval tarieven

Onderwerp

Opties Benchmark afval tarieven.

Beslispunten

1. Een keuze te maken tussen de volgende 3 opties voor de Benchmark afval tarieven:
 - a. Optie 1 - Benchmark op afval inzameling voor totaalpakket;
 - b. Optie 2 - Uitvoeren (eenvoudige) Benchmark na tariefstabilisatie nieuwe afvalbeleid;
 - c. Optie 3 - Geen Benchmark uitvoeren.
2. Het bedrag bij de gekozen optie ten laste brengen van de post onvoorzien incidenteel 2019, respectievelijk:
 - a. Bij keuze voor optie 1 € 56.000 (indicatief);
 - b. Bij keuze voor optie 2 € 15.800 (indicatief);
 - c. Bij keuze voor optie 3 worden geen kosten gemaakt.

Inleiding

Op 13 juni jl. is tijdens de raadsvergadering het college gevraagd een voorstel te doen voor het uitvoeren van een Benchmark naar de afval tarieven. Gezien de tarieven voor het nieuwe afval inzamelbeleid wenst u een prijsvergelijking tussen de tarieven van Avri en andere partijen.

Het college heeft dit verzoek uitgewerkt in de onderstaande opties, waarbij de volgende uitgangspunten worden gehanteerd:

- Alle taken welke Avri in opdracht van de gemeente uitvoert worden in de opties meegenomen;
- Alle type huishoudens (hoogbouw, laagbouw, gebruikers collectieve verzamelpunten en individuele container) worden in de opties meegenomen;
- De Benchmark of overige onderzoeken worden extern uitgevoerd.

Optie 1 - Benchmark op afval inzameling voor totaalpakket

Conform uw verzoek aan het college wordt er een Benchmark uitgevoerd op basis van de huidige taken welke Avri nu voor de gemeente West Betuwe uitvoert. Daarbij wordt een vergelijking gemaakt met overige (markt)partijen waarbij totale inzage wordt gegeven in de huidige marktwerking en mogelijkheden.

Optie 2 –Uitvoeren (eenvoudige) Benchmark na tariefstabilisatie nieuwe afvalbeleid

De tarieven voor het nieuwe afvalbeleid kent een verhoging ten opzichte van het tarief van voor 1 juli 2019 . Dit wordt echter met name veroorzaakt door externe ontwikkelingen zoals:

- dalende grondstofvergoedingen
- stijgende verwerkingstarieven
- stijgende overheidsmaatregelen (zoals afvalstoffenbelasting op verbranding van restafval)
- krapte op de verwerkingsmarkt (waardoor verwerkingstarieven stijgen en vergoedingen voor grondstoffen dalen)

De genoemde ontwikkelingen houden geen verband met de invoering van nieuwe beleid en zouden in sommige gevallen zelfs nadeliger uitvallen in het oude inzamelbeleid (zoals de belastingverhoging op restafval). Alle afvalverwerkers in Nederland hebben te maken met deze prijsstijgingen.

Het college stelt voor om pas na stabilisatie van het nieuwe tarief een Benchmark uit te voeren. Daarbij wordt een vergelijking gemaakt met overige (markt)partijen op basis van reeds beschikbare informatie (landelijke Benchmark), zodat u inzage krijgt in de tarieven onderling. Hiermee kan een goede vergelijking worden gemaakt tussen (markt)partijen waarbij ook de genoemde landelijke ontwikkelingen hun invloed hebben doen gelden.

Optie 3 – Geen Benchmark uitvoeren

Het doel van de door u voorgestelde Benchmark is een vergelijking te maken tussen partijen. Tijdens uw vergadering van 13 juni jl. heeft u aangegeven mogelijkheden te zien dat het uitvoeren van het afvalbeleid via andere partijen mogelijk goedkoper kan uitpakken voor onze inwoners.

Echter zijn er twee redenen waarop het college meent dat het laten uitvoeren van een dergelijk onderzoek niet relevant is. Ten eerste er wordt reeds een tweejaarlijks landelijk onderzoek gehouden onder de gemeenten om afvaltarieven te vergelijken. Uit het onderzoek van 2017 blijken de tarieven van Avri onder het landelijke gemiddelde te liggen. De vergelijking voor 2019 is nog niet beschikbaar. De gegevens hiervan zijn te vinden via: <https://www.benchmarkafval.nl/>.

Ten tweede is het uittreden van de gemeente uit de Gemeenschappelijke regeling Avri erg kostbaar. Dit wordt afgeleid uit de voorwaarden die zijn gesteld in de overeenkomst onder Artikel 38: Uittreding

1. Een gemeenteraad en een college van burgemeester en wethouders van een van de betrokken gemeenten kan een verzoek tot uittreding aan het dagelijks bestuur zenden.
2. Het dagelijks bestuur zendt het verzoek, bedoeld in het eerste lid, voorzien van een door een onafhankelijke deskundige opgesteld en door het algemeen bestuur vastgesteld liquidatieplan, aan de raden en de colleges.
3. De raad en het college van burgemeester en wethouders die wensen uit te treden, dragen de kosten voor het opstellen van het liquidatieplan en geven hiertoe, in overeenstemming met het dagelijks bestuur, de opdracht aan de onafhankelijke deskundige.
4. De raad en het college van burgemeester en wethouders die wensen uit te treden, besluiten of tot uittreding wordt overgegaan.
5. De raad en het college van burgemeester en wethouders die besloten hebben tot uittreding dragen de kosten die reëel met de uittreding verbonden zijn.
6. De uittreding gaat in op 1 januari van het tweede kalenderjaar volgend op het besluit tot uittreding.

Ook zijn de uitgangspunten die gelden voor het berekenen van de hoogte van een uittreedsom vastgelegd in jurisprudentie:

- de uittredende deelnemer dient de directe kosten van uittreding en de schade te vergoeden die het rechtstreekse gevolg is van het uittreden uit de gemeenschappelijke regeling. Voorwaarden dat de eigen bijdrage van de achterblijvende deelnemers niet mag stijgen of dat het beleid en takenpakket ongewijzigd moeten kunnen blijven, passen daar niet bij. Bij directe kosten gaat het bijvoorbeeld om de kosten die de GR maakt voor het berekenen van de hoogte van de uittreedsom;
- voor het bepalen van toekomstige schade wordt een overbruggingsperiode van vijf jaar gehanteerd, gerekend vanaf de datum van uittreding. Deze periode is gekoppeld aan de gangbare beleidscyclus en wordt gezien als een redelijke periode waarbinnen de GR en de achterblijvende deelnemers voldoende gelegenheid hebben om de (financiële) gevolgen van het uittreden op te vangen en de bedrijfsvoering aan te passen.

Voorkeur college

Gezien de raadsdiscussie opteert het college voor optie 3.

Het college is van mening dat de Benchmark niet op korte termijn zal leiden tot een alternatief dat voor onze inwoners veel goedkoper uitpakt. Daarvoor is het takenpakket van Avri te omvangrijk om door (markt)partijen in zijn geheel te kunnen overnemen. Ook zijn er landelijk al diverse onderzoeken uitgevoerd met de vergelijking tussen marktpartijen en zelf doen (in collectief). Hieruit is het algemene beeld dat er door beperkte concurrentie de prijsreductie bij aanbesteden zeer beperkt is. Om nog maar niet te spreken van de ontvlechtingskosten die het beëindigen van deelname aan de GR met zich meebrengt.

Naar aanleiding van de raadsdiscussie en eerdere raadvragen ligt er volgens het college ook een dieper liggende vraag ten grondslag aan het verzoek voor een Benchmark: "U wenst meer grip op de uitvoering van Avri". Daarom gaan de deelnemende regiogemeenten gezamenlijk zich via het AB inzetten om meer zeggenschap en differentiatie, verbeteren bereikbaarheid en communicatie aan te brengen in de taakafname per gemeente.

Besluitgeschiedenis

U heeft 13 juni jl. het college verzocht een Benchmark uit te voeren naar afvaltarieven.

Beoogd effect

Op basis van de voorgestelde opties kunt u een afweging maken in welke vorm het college uitvoering zal geven aan u verzoek van 13 juni jl..

Argumenten bij optie 1 - Benchmark op afval inzameling voor totaalpakket

1.1. Een Benchmark op totale takenpakket en huidige marktwerking geeft inzicht in het verschil in kosten tussen partijen onderling.

Argumenten bij optie 2 – Uitvoeren (eenvoudige) Benchmark na tariefstabilisatie nieuwe afvalbeleid

2.1. Het nieuwe afval beleid en bijbehorende voorgestelde tarieven dragen bij aan een beperking in de kostenstijging van landelijke autonome prijsontwikkelingen.

2.2. De ingangsperiode van 1 juli jl. is nu nog te prematuur om inzage te hebben in de werkelijke kosten voor huishoudens.

Zodra er meer duidelijkheid is over het scheidingsgedrag van huishoudens kan pas worden gezien of de verwachte afname van het restafval ook daadwerkelijk wordt behaald. Dit is direct gekoppeld aan de kosten voor de variabele kosten naast de kosten voor het basistarief.

Argumenten bij optie 3 – Geen Benchmark uitvoeren

3.1. Volgens de landelijk Benchmark Afval zitten de Avri tarieven de afgelopen jaren onder het landelijke gemiddelde.

3.2. Het onderbrengen van de afvaltaak bij Avri ontzorgt de aangesloten gemeenten.

Naast de uitvoering van afvalinzameling en verwerking heeft Avri een organisatie opgebouwd van deskundigheid rondom de beleidsvelden Afval en Circulariteit. Daarnaast verzorgt zij een scala aan voorlichtingsactiviteiten.

3.3. Eerdere landelijke onderzoeken wijzen uit dat samenwerking tussen gemeenten op lange termijn het meeste opleveren.

Dit effect ontstaat niet alleen door de schaalvergroting maar vooral ook met leereffecten, gemeenten stimuleren en leren van elkaar.

Kanttekeningen bij optie 1 - Benchmark op afval inzameling voor totaalpakket

1.1 De kosten voor het uitvoeren van een Benchmark zijn niet begroot.

1.2 Er bestaat al een landelijke Benchmark

Uit deze Benchmark blijkt Avri met haar tarieven tot op heden onder het landelijke gemiddelde te blijven.

1.3 Het uitvoeren van het afvalbeleid per 1 juli jl. vraagt veel capaciteit van Avri.

Avri is niet in staat om op korte termijn medewerking te verlenen aan een Benchmark. Input van Avri is noodzakelijk voor het adviesbureau om inzage te krijgen in taken, bemensing, aantallen en frequenties

1.4 De enorme investeringen die het nieuwe inzamelbeleid met zich hebben meegebracht de komende jaren nog moeten worden gefinancierd.

Met name de aanschaf en het plaatsen van nieuwe ondergrondse containers en huishoudelijke containers maar ook de aanschaf en het aanpassen van voertuigen zijn als investering de komende jaren opgenomen in de Meerjarenbegroting.

1.5 Het AB de komende periode reeds overleg gaat over de afvaltaken in het Basispakket.

Diverse deelnemende gemeenten hebben de wens om "door te groeien naar een cafetariamodel".

1.6 Het uitvoeren van een Benchmark alleen geeft geen inzicht in de mogelijkheden om over te stappen naar een andere partij.

Er moet naast een Benchmark dan ook een onderzoek komen naar de kosten en randvoorwaarden rondom het uit te treden bij de Gemeenschappelijke Regeling Avri.

Kanttekeningen bij optie 2-Uitvoeren (eenvoudige) Benchmark na tariefstabilisatie nieuwe afvalbeleid

Zie kanttekeningen onder optie 1.

Kanttekeningen bij optie 3 - Geen Benchmark uitvoeren

3.1 De resultaten van de landelijke Benchmark zullen pas half 2020 beschikbaar zijn.

Duurzaamheid

Het nieuwe afvalbeleid zet in op een toekomstige afvalstoffenheffing welke zal groeien naar een groter variabel deel om afval scheiden optimaal te belonen. Hiermee wordt het hergebruik vergroot en het delven van nieuwe grondstoffen minder noodzakelijk. Dit draagt bij aan de landelijke doelstelling 100% Circulair in 2050.

Financiën

Gezien de korte termijn waarbinnen dit advies tot stand moest komen zijn per optie er een aantal schattingen en aannames gemaakt. Mogelijk kunnen de kosten dus nog hoger uitvallen. De genoemde bedragen geven een indicatie van de kosten.

Optie 1 - Benchmark op afval inzameling voor totaalpakket	
Inhuur adviesbureau	€ 46.500
Extra inhuur Avri adviseurs (leveren informatie tbv Benchmark)	€ 7.500
Presentatie Raad	€ 3.000
Totaal	€ 56.000

Optie 2 - Uitvoeren Benchmark uitstellen tot tariefstabilisatie van nieuwe afvalbeleid	
Inhuur adviseur gegevens landelijke Benchmark	€ 10.500
Extra inhuur Avri adviseurs (leveren informatie tbv Benchmark)	€ 3.500
Presentatie Raad	€ 1.800
Totaal	€ 15.800

Optie 2 - Geen Benchmark uitvoeren	
Totaal	€ 0

Afhankelijk van uw keuze is er € 56.000, € 15.800 of geen budget nodig. Voorgesteld wordt om het bedrag van respectievelijk € 56.000 en € 15.800 bij keuze voor optie 1 of optie 2 ten laste te brengen van de post onvoorzien incidenteel 2019.

Uitvoering

Zodra er een keuze is gemaakt voor een van beide opties en het benodigde budget beschikbaar is kunnen de adviseurs worden ingehuurd. Afhankelijk van de beschikbaarheid wordt het uitvoeringstraject zo snel mogelijk uitgerold.

Planning

De opties moeten resulteren in voor u gewenste informatie. Wanneer deze informatie beschikbaar komt is afhankelijk van uw keuze.

Evaluatie

Afhankelijk van de keuze zal de beschikbare informatie aan uw worden voorgelegd.

Communicatie

Afhankelijk van uw keuze zal er een nieuw raadsvoorstel worden opgesteld.

Tabel risicoparagraaf

Risico omschrijving	Soort risico	Kans	Effect	Beheersingsmaatregel
Optie 1 & 2, Benchmark kan niet worden uitgevoerd, omdat marktpartijen niet alle taken uitvoeren vergelijkbaar met Avri.	Uitvoering	Groot	Groot	Benchmark aanpassen op vergelijkbare taken.
Optie 1 & 2, Avri heeft geen tijd om informatie aan te leveren.	Uitvoering	Groot	Groot	In overleg met AVri een realistische planning opstellen.
Optie 1 & 2, Benchmark geeft geen inzage in kosten werkelijke overstap naar een andere partij en taken die terug gaan naar de gemeente.	Financieel	Groot	Groot	Aanvullend onderzoek naar uittrekking GR Avri noodzakelijk.

Burgemeester en wethouders van de gemeente West Betuwe

De secretaris,

de burgemeester,

Karen Coesmans

Harry Keereweer

Raadsbesluit

De raad van de gemeente West Betuwe;

gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 13 augustus 2019,

Besluit:

1. een keuze te maken tussen de volgende 3 opties voor de Benchmark afval tarieven:
 - a. Optie 1 - Benchmark op afval inzameling voor totaalpakket;
 - b. Optie 2 - Uitvoeren (eenvoudige) Benchmark na tariefstabilisatie nieuwe afvalbeleid;
 - c. Optie 3 - Geen Benchmark uitvoeren;
2. het bedrag bij de gekozen optie ten laste brengen van de post onvoorzien incidenteel 2019, respectievelijk:
 - a. Bij keuze voor optie 1 € 56.000 (indicatief);
 - b. Bij keuze voor optie 2 € 15.800 (indicatief);
 - c. Bij keuze voor optie 3 worden geen kosten gemaakt.

Aldus besloten in de openbare vergadering
van 24 september 2019, nummer ..,

de griffier,

de voorzitter,